

EUROOPA KOHTU OTSUS

27. märts 1980*

[...]

Kohtuasjas 61/79,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunale civile e penale di Milano (Itaalia) poolt esitatud taotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Amministrazione delle finanze dello Stato

ja

Denkavit italiana Srl,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artikli 13 lõike 2 ja artikli 92 tõlgendamise kohta seoses tollimaksudega samaväärsse toimega maksude tagasimaksmisega,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed A. O'Keefe ja A. Touffait, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

kohtujurist: G. Reischl,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

1. Oma 1. märtsi 1979. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 13. aprillil 1979, esitas Tribunale civile e penale di Milano EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kaks eelotsusetaotluse küsimust, mis puudutavad EMÜ asutamislepingu artikli 13 lõike 2 ja artikli 92 tõlgendamist seoses maksumaksjate õigusega saada tagasi nende poolt makstud siseriiklikud maksud, mis on vastuolus ühenduse õigusega.

2. Need küsimused on sõnastatud järgmiselt:

“a) Kas selliste maksude (antud juhul terviseohutuse kontrolli läbiviimise eest makstavate maksude) tagasimaksmine, mis on tollimaksude vormis sisse nõutud enne nende klassifitseerimist ühenduse institutsioonide poolt tollimaksudega samaväärse toimega maksudena ja millest tulenenud kulud on omakorda juba jäetud imporditud toodete ostjate kanda, on kooskõlas ühenduse õigusega, iseäranis EMÜ asutamislepingu artikli 13 lõike 2 ja artikli 92 eesmärgiga?”

b) Kas ühenduse õigusega, iseäranis EMÜ asutamislepingu artikli 13 lõike 2 ja artikli 92 sätetega on vastuolus olukord, kus tollimaksudega samaväärse toimega maksude keelamise ja kaotamisega antakse üksikisikutele õigus nõuda riigile alusetult makstud maksude tagasimaksmist, mille tasumist samaväärse toimega maksude vormis riik on ilma seadusliku aluseta nõudnud, pärast seda, kui sellised maksud on ühenduse õiguse alusel kaotatud, ent enne seda, kui ühenduse institutsioonid on sellised maksud klassifitseerinud tollimaksudega samaväärse toimega maksudena?”

3. Need küsimused kerkisid esile 1978. aastal algatatud menetluses *Denkavit Italiana* nimelise äriühingu ja Itaalia Rahandusameti vahel, mis puudutas selle äriühingu poolt vastavalt rahvatervisealaseid õigusakte käsitleva 27. juuli 1934. aasta *Testo Unico* nr 1265 (*Supplemento ordinanza alla Gazzetta Ufficiale*, 9.8.1934, nr 186) artiklile 32 aastatel 1971–1974 terviseohutuse kontrolli läbiviimise eest makstud makse summas 2 783 140 liiri.

4. Sisuliselt puudutavad need küsimused liikmesriikide kohustust maksta maksumaksja taotlusel tagasi siseriiklikud maksud või lõivud, mis on hiljem kuulutatud ühenduse õigusega vastuolus olevaks, ning selle kohustuse ulatust.

5. Oma kirjalikes märkustes rõhutab Itaalia valitsus tõsiseid majanduslikke rasukusi, mis võivad liikmesriikidel tekkida seoses kohustusega maksta ettevõtjatele tagasi nende poolt tasutud maksud ja lõivud, mis kehtestati ja maksti ühises usus, et need olid kooskõlas ühenduse õigusega, kui aastate möödudes osutab Euroopa Kohus asutamislepingu artikli 177 alusel ühenduse õigust tõlgendades ametiasutustele ja siseriiklikele kohtutele, et neil maksudel ja lõivudel oli siiski mõni ühenduse õigusega vastuolus olev omadus, mis minevikus ilmne ei olnud, ning kui ametiasutused ja siseriiklikud kohtud on ühenduse õiguse ülimuslikkuse tõttu kohustatud keelduma kohaldamast asjaomaseid siseriiklikke õigusakte.

6. Eeltoodu kehtib eelkõige suure hulga riigipiiridel tasutavate maksude suhtes – eriti terviseohutuse kontrolli läbiviimise eest makstavate maksude suhtes –, mille puhul asjaolu, et tegemist on tollimaksudega samaväärse toimega maksudega, mis on

asutamislepinguga keelatud, on Euroopa Kohtu poolt sellele mõistele omistatud tõlgenduse kontekstis pikkamööda selgeks saanud. Komisjon ise on tõdenud, et selleks, et käsitleda enam kui 500 erinevat liiki makse ja teha kindlaks, kas nende näol on tegemist tollimaksudega samaväärse toimega maksudega, on vaja oluliselt rohkem aega kui algselt kavandatud aeg st üleminekuperiood.

7. Samuti juhib Itaalia valitsus tähelepanu märkimisväärsetele liikmesriikidevahelistele erinevustele tingimuste osas, mille alusel võib vaidlustada ebaseaduslikult kehtestatud või nõutud makse või nõuda alusetult tasutud maksude tagasimaksmist. Itaalia valitsus väidab, et nendest erinevustest tuleneb omakorda ettevõtjatele kahjulik “ebakindel olukord”, mis on täiesti võrreldav kõnealuste maksude õigusvastase sissenõudmisega tekitatud olukorraga.

8. Lõpuks märgib Itaalia valitsus, et alusetult nõutud maksud tasunud ettevõtjad on need maksud – tulenevalt nende maksude olemusest – lisanud oma hindadele, nii et lõpuks on need maksud jäänud lõpptarbija kanda. Taoliste maksude tagastamine ettevõtjatele oleks aluseks nende alusetule rikastumisele ja kujutaks endast tegelikult ettevõtjatele antavat abi.

9. Itaalia valitsus on nende seisukohtade alusel teinud järelduse, et tuleks tunnustada ühenduse õiguse üldpõhimõtet, mille kohaselt tollimaksudega samaväärse toimega maksudena klassifitseeritud maksude tagasimaksmine on lubatud ainult nende summade osas, mille tasumist riik on nõudnud pärast Euroopa Kohtu otsuse tegemist, millega asjaomane maks klassifitseeriti tollimaksudega samaväärse toimega maksuna. Itaalia valitsus väidab, et sedalaadi põhimõtte vajalikkust on Euroopa Kohus tunnistanud ka oma 8. aprilli 1976. aasta otsuses kohtuasjas 43/75 (Gabrielle Defrenne v Societe anonyme belge de navigation aerienn Sabena, EKL 1976, lk 455); kohtuotsuses tõdetakse, et üksikisiku õigus mitte maksta tollimaksudega samaväärse toimega maksu ja asutamislepingust tulenevaid kohustusi rikkunud liikmesriigi kohustus taoline maks tagasi maksta ei pruugi olla omavahel kooskõlas.

10. Denkavit italiana Srl on aga seisukohal, et asutamislepingu artikli 13 lõikes 2 sätestatud tollimaksudega samaväärse toimega maksude kohaldamise keelu vahetu õiguslik mõju tähendab seda, et see vahetu õiguslik mõju ning sellega üksikisikutele kaasnevad õigused tekivad alates samas sättes kehtestatud kuupäevast, mil sellised maksud peavad olema kaotatud, olenemata kuupäevast, mil mõni kohus leiab või leidis need maksud olevat vastuolus ühenduse õigusega, ja vaatamata sellele, kas sellisele järeldusele on jõudnud Euroopa Kohus menetluse käigus, milles käsitletakse asutamislepingust tulenevate kohustuste täitmatajätmist liikmesriigi poolt asutamislepingu artikli 169 mõistes, või siseriiklikud kohtud pärast seda, kui Euroopa Kohus on artikli 177 alusel teinud otsuse ühenduse õiguse asjaomaste sätete tõlgendamise kohta. Denkavit italiana Srl arvates on taolisel otsekohaldatavusel tegelikult radikaalsemadki tagajärjed selles mõttes, et igasuguseid siseriiklikke õigusnorme, millega piiratakse ühenduse õiguse otsekohaldatavate sätetega üksikisikutele antud õiguste teostamist või välistatakse nende õiguste teostamine, tuleb iseenesest pidada vastuolus olevaks ühenduse õiguse asjaomaste sätetega.

11. Tõstatatud küsimused, mis on omavahel tihedalt seotud, puudutavad asutamislepingu kahe sätte – artikli 13 lõike 2 ja artikli 92 – kohaldamisala. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, milline on nende sätete mõju üksikisikute õigusele nõuda siseriiklike maksude tagasimaksmist ja sellega seotud liikmesriikide kohustusele need maksud tagasi maksta, kui kas eraldi või ühiselt on täidetud kaks siseriikliku kohtu poolt osutatud tingimust: a) asjaolu, et kõnealused siseriiklikud maksud kujutavad endast impordimaksudega samaväärse toimega makse ja on seega vastuolus artikli 13 lõikes 2 sätestatud keeluga, on tuvastatud pärast üleminekuperioodi lõppu ainult Euroopa Kohtu poolt asutamislepingu artikli 177 alusel antud tõlgenduse tulemusena, ja b) sellised maksud tasunud ettevõtja on maksukoormuse tegelikult üle kandnud imporditud toodete ostjatele.

12. Enne esitatud küsimustele antava vastuse uurimist tuleb juhtida tähelepanu asjaolule, et Euroopa Kohus ei tee EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel sellist otsust, et teatud siseriiklik maks on vastuolus ühenduse õigusega või et mõnel konkreetsel juhul ei tohi sellist maksu kohaldada. Nimetatud artiklis sätestatud kohtutevahelise koostöö põhimõtte kohaselt peavad siseriiklikud kohtud asjaomaste isikute poolt algatatud vaidluste lahendamisel ühenduse õiguse ülimuslikkuse reegli rakendamisel kaitsma üksikisikute õigusi, mis asutamislepingu kohaselt tulenevad tollimaksudega samaväärse toimega maksude kohaldamise keelu otsekohaldatavusest. Esitatud küsimustele tuleb vastata sellest seisukohast lähtuvalt.

Asutamislepingu artikli 13 lõige 2

13. Asutamislepingu artikli 13 lõige 2 sätestab: “Impordimaksudega toimelt samaväärsed maksud, mis kehtivad liikmesriikide vahel, tühistatakse nende poolt järk-järgult üleminekuperioodi jooksul. Komisjon määrab oma direktiividega kindlaks nende tühistamise ajakava. Komisjon juhindub artikli 14 lõigetes 2 ja 3 sisalduvatest sätetest ning nõukogu direktiividest, mis on antud artikli 14 lõike 2 alusel.”

14. Euroopa Kohtu pretsedendiõiguses, eelkõige 19. juuni 1973. aasta otsuses (kohtuasi 77/72: Carmine Capolongo v Azienda Agricola Maya, EKL 1973, lk 611), 18. juuni 1975. aasta otsuses (kohtuasi 94/74: Industria Gomma Articoli Vari IGAV v Ente nazionale per la cellulosa e per la carta ENCC, EKL 1975, lk 699) ja 5. veebruari 1976. aasta otsuses (kohtuasi 87/75: Conceria Daniele Bresciani v Amministrazione Italiana delle Finanze, EKL 1976, lk 129), on järjepidevalt osutatud, et artikli 13 lõige 2 kujutab endast selget ja kindlapiirilist keeldu nõuda hiljemalt pärast üleminekuperioodi lõppu ehk alates 1. jaanuarist 1970 üksikõik milliseid tollimaksudega samaväärse toimega makse. Sellel keelul on juba oma olemusest tulenevalt erinev õiguslik mõju liikmesriikide ja nende alamate vahelistele õigussuhetele. Euroopa Kohus kinnitas oma 9. märtsi 1978. aasta otsuses (kohtuasi 106/77: Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal SPA, EKL 1978, lk 643), et ühenduse õiguses sisalduvaid eeskirju tuleb kõikides liikmesriikides täielikult ja ühetaoliselt kohaldada alates nende jõustumise kuupäevast kuni nende kehtivuse lõpuni.

15. Asutamislepingu artikkel 177 sätestab, et Euroopa Kohus on pädev tegema eelotsuseid, mis muu hulgas käsitlevad asutamislepingu ja ühenduse institutsioonide õigusaktide tõlgendamist. Selle pädevuse eesmärk on tagada ühenduse õiguse, ennekõike

otsekohaldatavate sätete, ühetaoline tõlgendamine ja kohaldamine siseriiklike kohtute kaudu.

16. Tõlgendus, mille Euroopa Kohus talle artikliga 177 antud pädevuse piires ühenduse õigusnormile annab, selgitab ja piiritleb vajadusel selle õigusnormi tähendust ja kohaldamisala, nagu seda tuleb või tulnuks mõista ja kohaldada alates selle õigusnormi jõustumise päevast. Eeltoodust tuleneb, et kohtud võivad kohaldada ja peavad kohaldama selliselt tõlgendatud õigusnormi ka sellistele õigussuhetele, mis on tekkinud ja loodud enne tõlgendamistaotluse osas tehtud kohtuotsust, kui tingimused, mis võimaldavad esitada sellise õigusnormi kohaldamisega seotud hagi arutamiseks pädevasse kohtusse, on muus osas täidetud.

17. Euroopa Kohus on oma 8. aprilli 1976. aasta otsuses (kohtuasi 43/75: Gabrielle Defrenne v Societe anonyme belge de navigation aeriene Sabena, EKL 1976, lk 455) tõdenud, et kohaldades ühenduse õigussüsteemis sisalduvat õiguskindluse põhimõtet ja arvestades oma otsuse võimaliku tõsist mõju varasemalt heauskselt sõlmitud õigussuhetele, võib Euroopa Kohus ainult erandkorras piirata mis tahes asjaomase isiku võimalusi tugineda selliselt tõlgendatud õigusnormile, et neid õigussuhteid vaidlustada.

18. Selline piiramine saab aga olla lubatud ainult konkreetsetes eelotsusetaotluse kohta antud otsuses. Ühenduse õiguse üldise ja ühetaolise kohaldamise põhimõtte tähendab seda, et ainult Euroopa Kohus on pädev otsustama ajutiste piirangute üle, mille ta oma tõlgendusele seab.

19. Selliste piirangute seadmiseks vajalikud tingimused ei ole täidetud, kui siseriiklikule kohtule lahendamiseks esitatud vaidlus tuleneb impordimaksudega samaväärse toimega maksude sissenõudmise keelust, kuna Euroopa Kohus on tunnustanud selle keelu üldist kohaldamisala ja absoluutsust juba 1962. aastal ehk enne üleminekuperioodi lõppu oma 14. detsembri 1962. aasta otsuses (liidetud kohtuasjad 2/62 ja 3/62: Euroopa Majandusühenduse Komisjon v Luksemburgi Suurhertsogiriik ja Belgia Kuningriik, EKL 1962, lk 814). Selles kohtuasjas märkis Euroopa Kohus järgmist: “Tollimaksudega samaväärse toimega maksu mõiste, mida ei saa ühelgi juhul pidada tollimaksude keelu üldreegli osas tehtud erandiks, on – vastupidi – seda üldreeglit vältimatult täiendav mõiste, mis võimaldab seda keeldu tõhusalt rakendada”.

20. Samuti on Euroopa Kohus oma 16. juuni 1966. aasta otsuses (liidetud kohtuasjad 52/65 ja 55/65: Saksamaa Liitvabariik v Euroopa Ühenduste Komisjon, EKL 1966, lk 227) lükanud tagasi argumendi, mille kohaselt ei laiene tollimaksudega samaväärse toimega maksude mõiste haldusmaksudele, kuna sellised maksud kujutavad endast teatud haldusteenuste eest makstavaid tasusid. Oma 10. detsembri 1968. aasta otsuses (kohtuasi 7/68: Euroopa Ühenduste Komisjon v Itaalia Vabariik, EKL 1968, lk 617) kinnitas Euroopa Kohus sedasama tõlgendust Itaalia kunstiteostega seoses tasutavate maksude osas ja 1. juuli 1969. aasta otsuses (kohtuasi 24/68: Euroopa Ühenduste Komisjon v Itaalia Vabariik, EKL 1969, lk 193) statistikamaksude osas. Oma sama kuupäeva otsuses (liidetud kohtuasjad 2/69 ja 3/69: Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders v SA Ch. Brachfeld & Sons and Chougol Diamond Co., EKL 1969, lk 211) märkis Euroopa Kohus, et EMÜ asutamislepingu artiklites 9 ja 12 viidatud maksudega samaväärse toimega maksude mõiste hõlmab igasuguseid rahalisi kohustusi peale otseste tollimaksude, mis

kehtestatakse ühenduses ringlevale kaubale seoses asjaoluga, et see kaup ületab riigipiiri, niivõrd kui selliste rahaliste kohustuste kehtestamine ei ole lubatud mõne asutamislepingu konkreetse sättega, ilma et seejuures oleks vaja arvesse võtta asjaolu, et neile rahalistele kohustustele on omistatud sotsiaalse turvalisusega seotud eesmärgid.

21. Kirjeldatud väljakujunenud pretsedendiõigusest tuleneb, et nii liikmesriigid kui asjaomased ettevõtjad olid juba enne üleminekuperioodi lõppu, st enne kuupäeva, mil kõnesolev keeld EMÜ asutamislepingu artikli 13 lõike 2 alusel kõikidele ja tingimusteta jõustus, piisavalt informeeritud selle keelu kohaldamisalast, mistõttu ei olnud põhjust seda kohaldamisala piirata, vähemalt 1. jaanuarile 1970 järgnenud perioodi osas.

22. Samas tuleb aga märkida, et kui ühenduse õigusnormiga, näiteks asutamislepingu artikli 13 lõikega 2, keelatakse siseriiklike maksude või lõivude sissenõudmine ülal kirjeldatud tagajärgedega, ei eelda sellise keelu otsekohaldatavusest tulenevate üksikisikute õiguste kaitsmine ilmtingimata ühtse ja kõikidele liikmesriikidele ühise õigusnormi olemasolu, mis käsitleks taoliste maksude vaidlustamise või tagasimaksmise eelduseks olevaid formaalseid ja sisulisi tingimusi.

23. Siseriiklike süsteemide võrdlusest ilmneb, et ebaseaduslikult nõutud maksude vaidlustamise ja alusetult makstud maksude tagasinõudmise probleemi käsitletakse erinevates liikmesriikides ja isegi ühe liikmesriigi siseselt erinevalt, st asjaomaste maksude või lõivude liikide kaupa. Teatud juhtudel tuleb sellise vaidlustamise või tagasimaksmise nõuete esitamise puhul järgida spetsiifilisi õigusaktidest tulenevaid menetlusnõudeid ja ajalisi piiranguid nii maksuhalduritele esitatavate kaebuste kui kohtumenetluste osas. Selliseid õiguskaitsevahendeid arvestades otsustas Euroopa Kohus oma 16. detsembri 1976. aasta otsustes (kohtuasi 33/76: Rewe ja kohtuasi 45/76: Comet, EKL 1976, lk 1989 ja 2043), et ühenduse õigus ei keela kehtestada õiguskaitsevahendite kasutamisele mõistlikke tähtaegu, millega tagatakse õiguskindlus nii maksumaksjatele kui ametiasutustele.

24. Teistel juhtudel tuleb alusetult makstud maksude tagasimaksmist nõuda tavaliste kohtute kaudu, peamiselt alusetult makstud summade tagastamise hagide vormis. Selliseid hagnosisid võib esitada erinevate tähtaegade jooksul ja mõnedel juhtudel nõuete üldiste aegumistähtaegade jooksul, mille tulemusena võib koguneda märkimisväärne hulk asjaomaste liikmesriikide vastu esitatud nõudeid, kui teatud siseriiklikud maksusätted leitakse olevat vastuolus ühenduse õiguse nõuetega.

25. Euroopa Kohtu poolt Rewe ja Comet'i kohtuasjades 16. detsembril 1976. aastal tehtud otsustest ilmneb, et EMÜ asutamislepingu artiklis 5 sätestatud koostööpõhimõtte kohaselt on ühenduse õigusnormide otsekohaldatavusest üksikisikutele tulenevate õiguste kaitsmine usaldatud liikmesriikide kohtutele. Kuni ühendus ei ole kehtestanud ebaseaduslikult nõutud siseriiklike maksude vaidlustamist või tagasimaksmist käsitlevaid õigusnorme, võib iga liikmesriigi õigussüsteemi raames määratleda vastavate hagide lahendamise pädevust omavad kohtud ja sätestada ühenduse õiguse otsekohaldatavusest üksikisikutele tulenevate õiguste kaitsmiseks mõeldud õiguskaitsevahendite kasutamise seotud menetlusreeglid. Seejuures tuleb silmas pidada, et need menetlusreeglid ei või olla ebasoodsamad reeglitest, mida kohaldatakse samalaadsete, ent siseriikliku õiguse alusel esitatud hagide käsitlemise puhul, ning et ühelgi juhul ei või neid menetlusreegleid

kohandada selliselt, et praktikas on võimatu teostada õigusi, mida siseriiklikud kohtud on kohustatud kaitsma.

26. Eeltooduga seoses tuleks täpsustada, et ühenduse õigussüsteemis kõnesolevas valdkonnas tagatud õiguste kaitse ei eelda alusetult nõutud maksude tagastamist sellistel tingimustel, millega kaasneks maksude tagastamise nõudmist õigustatud isikute alusetu rikastumine. Ühenduse õiguse seisukohalt ei takista seega miski siseriiklikel kohtutel võtmast siseriiklike õigusaktide alusel arvesse asjaolu, et alusetult nõutud makse on olnud võimalik lisada maksukohustusliku ettevõtja hindadele ja et seeläbi on osutunud võimalikuks kanda maksude maksmise kohustus üle ostjatele.

27. Itaalia valitsus on juhtinud tähelepanu piirangutele, mida võib seaduslikult kehtestada ebaseaduslikult nõutud maksude vaidlustamise või nende tagasimaksmise nõudmise õiguse teostamisele, ning asjaolule, et siseriiklikes õigusaktides tehakse vahet maksu tasumisest keeldumise või maksu nõudmise vaidlustamise tingimuste ja juba makstud maksude tagasimaksmise tingimuste vahel. Kuna tegemist on siseriiklike maksudega, siis ühenduse kehtiva õiguse kohaselt tuleb neid asjaolusid arvesse võtta siseriiklikus seadusandluses ülal kirjeldatud piiranguid silmas pidades.

28. Seega tuleb artikli 13 lõike 2 tõlgendamise kohta esitatud küsimustele vastata järgmiselt.

a) EMÜ asutamislepingu artikli 13 lõike 2 otsekohaldatavusest tuleneb, et pärast üleminekuperioodi lõppu võib tollimaksudega samaväärse toimega siseriiklikud maksud vaidlustada liikmesriikide ametiasutustes või esitada hagid selliste maksude tagasimaksmise nõudes siseriiklikele kohtutele ka perioodi osas, mis eelnes ajale, mil Euroopa Kohus asutamislepingu artikli 177 alusel taolised maksud ühenduse õigusega vastuolus olevate maksudena klassifitseeris.

b) Samas tuleb iga liikmesriigi õigussüsteemis panna paika, millistel tingimustel võivad maksumaksjad selliseid makse vaidlustada või nende tagasimaksmist nõuda, pidades silmas, et need tingimused ei või olla ebasoodsamad tingimustest, mida kohaldatakse samalaadsete, ent siseriikliku õiguse alusel esitatud nõuete käsitlemisele, ning et nende tingimustega ei või muuta ühenduse õigussüsteemist tulenevate õiguste kaitsmist võimatuks.

c) Ühenduse õiguse seisukohalt ei takista miski siseriiklikel kohtutel võtmast siseriiklike õigusaktide alusel arvesse asjaolu, et alusetult nõutud makse on olnud võimalik lisada maksukohustusliku ettevõtja hindadele ja et seeläbi on osutunud võimalikuks kanda maksude maksmise kohustus üle ostjatele.

Asutamislepingu artikkel 92

29. Viidates oma küsimustes asutamislepingu artiklile 92, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt seda, kas alusetult nõutud maksude tagasimaksmist ettevõtjatele tuleks eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud asjaolude korral pidada asutamislepingu artiklis 92 kirjeldatud abiks, mis on vastuolus ühenduse õigusega.

30. Artikli 92 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

31. Seega viidatakse selles sättes liikmesriikide sellistele otsustele, millega liikmesriigid omaenda majanduslikke ja sotsiaalseid eesmärke silmas pidades võimaldavad ühepoolsete ja sõltumatute otsustega ettevõtjatele või teistele isikutele ressursse või tagavad neile eeliseid, mille eesmärk on soodustada taotletud majanduslike või sotsiaalsete eesmärkide saavutamist. See säte ei ole kohaldatav maksude maksmise või tagasimaksmise kohustuse suhtes, mis tuleneb asjaolust, et taolisi makse maksnud isik ei olnud kohustatud neid makse maksuma. Eeltoodust tuleneb, et siseriiklik maksusüsteem, mis võimaldab maksumaksjal maksu vaidlustada või selle tagasimaksmist nõuda, ei kujuta endast asutamislepingu artiklis 92 kirjeldatud abi. Seega sõltub maksu tagasisaamise võimalikkus või võimatus tegelikult alusetult makstud maksude tagasisaamist käsitlevate siseriiklike õigusaktide eriomadustest.

32. Järelikult tuleb asutamislepingu artikli 92 tõlgendamise kohta esitatud küsimustele vastata, et liikmesriigi ametiasutuste kohustus maksta siseriikliku õiguse alusel maksumaksjatele, kes tagasimakset taotleavad, tagasi ühenduse õigusega vastuolus olevad ja seega alusetult nõutud maksud, ei kujuta endast EMÜ asutamislepingu artiklis 92 kirjeldatud abi.

Kohtukulud

33. Taani valitsuse, Itaalia valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni poolt Euroopa Kohtule märkuste esitamisel kantud kulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Tribunale civile e penale di Milano poolt 1. märtsi 1979. aasta otsusega, mis registreeriti Euroopa Kohtu kantseleis 13. aprillil 1979, esitatud küsimustele, otsustab:

1. a) EMÜ asutamislepingu artikli 13 lõike 2 otsekohaldatavusest tuleneb, et pärast üleminekuperioodi lõppu võib tollimaksudega samaväärse toimega siseriiklikud maksud vaidlustada liikmesriikide ametiasutustes või esitada hagid selliste maksude tagasimaksmise nõudes siseriiklikele kohtutele ka sellise perioodi osas, mis eelnes ajale, mil Euroopa Kohus asutamislepingu artikli 177 alusel taolised maksud ühenduse õigusega vastuolus olevate maksudena klassifitseeris.

b) Iga liikmesriigi õigussüsteemis tuleb panna paika, millistel tingimustel võivad maksumaksjad selliseid makse vaidlustada või nende tagasimaksmist nõuda, pidades silmas, et need tingimused ei või olla ebasoodsamad tingimustest, mida kohaldatakse

samalaadsete, ent siseriikliku õiguse alusel esitatud nõuete käsitlemisele, ning et nende tingimustega ei või muuta ühenduse õigussüsteemist tulenevate õiguste kaitsmist võimatuks.

c) Ühenduse õiguse seisukohalt ei takista miski siseriiklikel kohtutel võtmast siseriiklike õigusaktide alusel arvesse asjaolu, et alusetult nõutud makse on olnud võimalik lisada maksukohustusliku ettevõtja hindadele ja et seeläbi on osutunud võimalikuks kanda maksude maksmise kohustus üle ostjatele.

2. Liikmesriigi ametiasutuste kohustus maksta siseriikliku õiguse alusel maksumaksjatele, kes tagasimakset taotlevad, tagasi ühenduse õigusega vastuolus olevad ja seega alusetult nõutud maksud, ei kujuta endast EMÜ asutamislepingu artiklis 92 kirjeldatud abi.

Kutscher	O'Keeffe	Touffait	Mertens de Wilmars	Pescatore
Mackenzie Stuart	Bosco	Koopmans		Due

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 27. märtsil 1980. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär President

A. Van Houtte H. Kutscher